

Johan Lindberg

Kommunstyrelsen

Förändrad tjänstemannaorganisation för stadsbyggnadsfrågor

Ärende

I ärendet beskrivs kommunledningskontorets förslag att ändra tjänstemannaorganisationen för stadsbyggnadsfrågor.

Nuvarande tjänstemannaorganisation implementerades 2015 mot bakgrund av då förväntad exploatering och tillväxt i kommunen.

Den nuvarande utvecklingsinriktningen i Danderyds kommun, den förändrade politiska nämndorganisationen per nästa mandatperiod och ett konstaterat behov av bättre samordning i stadsbyggnadsfrågor motiverar en justerad tjänstemannaorganisation. I huvudsak innefattar förslaget:

1. Befintlig plan- och exploateringsavdelning (PLEX) på kommunledningskontoret läggs ned.
2. Planenheten vid PLEX förs över till miljö- och stadsbyggnadskontoret och bildar där en planavdelning.
3. Exploaterings- och planeringsfunktionerna flyttas över till tekniska kontoret och inrättas där i en ny avdelning som namnges senare och till vilken en ny chef ska rekryteras.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen fastställer tjänstemannaorganisationen inom stadsbyggnadsområdet enligt kommunledningskontorets tjänsteutlåtande den 15 september 2022 (KS 2022/0330).

Bakgrund

Nuvarande tjänstemannaorganisation inom samhällsbyggnadsområdet etablerades genom beslut i kommunstyrelsen den 15 juni 2015 (§ 88). Ansvaret för frågorna är i dagens organisation uppdelad på tre kontor:

- Plan- och exploateringsfrågorna är organiserade i en plan- och exploateringsavdelning, PLEX, inom kommunledningskontoret, med

Johan Lindberg

ansvar för strategiska utvecklingsfrågor i kommunen inklusive bland annat översiktsplaner, strategiska mark- och exploateringsfrågor och detaljplanefrågor.

- Tekniska kontoret, TK, med ansvar för drift och förvaltning av bland annat anläggningar, gata/park, trafikfrågor, fastigheter m.m. Noteras bör även att tekniska kontorets personal i dag också svarar för beredning mot kommunstyrelsen i frågor som rör exempelvis klimatanpassning, energi och strategisk lokalförsörjning.
- Miljö- och stadsbyggnadskontoret, MSBK, med ansvar för myndighetsfunktionerna inom miljö- och hälsa och bygglov samt kommunens kart- och mätfunktioner. På kontoret finns även miljösamordnarfunktionen som i denna roll även bereder ärenden åt kommunstyrelsen.

Befintlig tjänstemannaorganisation inom stadsbyggnadsområdet inrättades 2015 och präglas av ett delvis annat synsätt på expansion och utveckling inom Danderyds kommun än det nu rådande. Ett relativt stort antal detaljplaner och större exploateringsprojekt låg inom planering i kommunen och det bedömdes finnas ett särskilt behov av att säkerställa en direkt styrning under kommunledningskontoret. Detta då planerad expansion skulle få omfattande påverkan på kommunens utveckling och inte minst investeringsbehoven.

Under innevarande mandatperiod har synsättet på stadsutvecklingsfrågorna förändrats och gått mot en mer försiktig utveckling av kommunen. Detta tydliggörs i den nyligen beslutade översiktsplanen för kommunen som pekar på en varsam och småskalig utbyggnad av kommunen.

Vidare har det under 2022 beslutats om en ny politisk organisation per 1 januari 2023. Denna innebär i korthet att fastighetsnämnden upphör och att fastighetsfrågorna delas upp mellan kommunstyrelsen och tekniska nämnden. Vidare slås miljö- och hälsoskyddsnämnden och byggnadsnämnden ihop i en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd.

Mot denna bakgrund har ett utredningsarbete genomförts som vägt för- och nackdelar med olika tänkbara organisatoriska justeringar på tjänstemannasidan. Detta för att säkra en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån nuvarande utvecklingsambitioner och tillgängliga resurser.

Kommunledningskontorets utredning

Ett övergripande syfte för organiseringen av stadsbyggnadsfrågor är dels att den på ett ändamålsenligt sätt svarar upp mot den förändrade politiska nämndstruktur som träder i kraft den 1 januari 2023, dels att den i övrigt säkrar en effektiv stadsbyggnadsprocess såväl i planering, genomförande och myndighetsutövning. Nedan presenteras och kommenteras ett antal

Johan Lindberg

alternativa överväganden som sedan summeras i en föreslagen justerad organisation.

Alternativa överväganden

1. Behålla nuvarande organisation

Alternativ ett är att behålla nuvarande organisation och fortsätta arbetet att stärka samverkan genom en gemensam etablerad och accepterad samhällsbyggnadsprocess. Detta skulle kunna ses som en organisatoriskt enkel lösning då den följer invanda processer inom förvaltningen samt är budgetmässigt inarbetad. Det skulle också innebära att för kommunen viktiga strategiska frågor fortsatt organisatoriskt ligger nära kommundirektören. Det löser samtidigt inte det faktum att nuvarande stadsbyggnadsorganisation i förhållande till uppdragsportföljen både är relativt komplex och splittrad med tre kontor inom samhällsbyggnadsområdet. Sett i relation till många andra kommuner är detta en noterbart ovanlig lösning.

2. Inrätta en mindre "Strategisk samhällsbyggnadsavdelning" inom kommunledningskontoret och för över planfrågorna till MSBK

Alternativ två innebär att planfrågor går tillbaka till MSBK och att övriga planerings- och exploateringsfrågor sorterar under kommunledningskontoret samt att andra strategiska resurser flyttar från tekniska kontoret till kommunledningskontoret. Detta är en lösning som delvis påminner om den som förelåg före 2015 och dagens organisation. Det innebär i sak att strategiskt viktiga utvecklingsfrågor organiseras inom kommunledningskontoret. Även denna lösning är sig budgetmässigt enkel. Dock bibehålls befintlig splittrad stadsbyggnadsorganisation och delvis nya gränsdragningsfrågor mellan kontoren kan uppstå. Vidare får det med hänsyn till stadbyggnadspolitikens inriktning ses som en organisatoriskt omständlig lösning.

3. Föra över hela PLEX till MSBK

Alternativ tre skulle innebära att hela PLEX överförs till MSBK i ett samlat utvecklings- och myndighetskontor.

Det skulle innebära att PLEX-frågorna fortsatt samordnas samt även färre gränssnitt i organisationen än dagens lösning. Det skulle samtidigt medföra att de myndighetsutövande delarna organisatoriskt skulle inrymmas tillsammans med mark- och exploateringspolitiken. Det senare ställer i så fall stora krav på tydliga processer, rutiner och riktlinjer kring eventuella jävssituationer som riskerar uppstå. En uppenbar beredningsmässig nackdel är vidare att två kontor då kommer bereda ärenden till det nya fastighets- och exploateringsutskottet.

Johan Lindberg

4. Föra över hela PLEX till TK

Alternativ fyra skulle innebära att hela PLEX överförs till tekniska kontoret.

Det medför att PLEX-frågorna fortsatt organisatoriskt hålls ihop samt även färre gränssnitt i organisationen än dagens lösning. Det skulle också innebära att ansvaret avseende strategiska och operativa sakfrågor samordnas med samma resurser. Vidare skulle det rimligtvis innebära ett stärkt driftsperspektiv i utvecklingsprojekt då både utveckling, drift och förvaltning tillhör samma ansvarsområde. Det skulle också innebära en tydlig separerad myndighetsutövning från utvecklingsfrågor.

Denna lösning skulle samtidigt innebära en omfattande ansvarsportfölj att hantera med både strategiska och operativa frågor samt planfrågor inom samma förvaltning. Kontoret skulle då behöva bereda frågor mot tre nämnder (kommunstyrelsen, tekniska nämnden och miljö- och stadsbyggnadsnämnden), vilket sett ur ett politiskt styrningsperspektiv kan bli mer komplext. Det är också svårare att läsa ut en kvittens mot den nya politiska nämndorganisationen.

5. Föra över planläggningsfrågor till MSBK och exploatering/planering till TK

Alternativ fem innebär att planfrågor går tillbaka till MSBK så som det var före 2015. Det innebär vidare att mark- och exploateringsfrågor och strategiska planeringsfrågor flyttas från kommunledningskontoret till tekniska kontoret. Lösningen ger vid handen en mer effektiv förvaltning samt ökade möjligheter för synergier mellan strategiska utvecklingsfrågor, genomförande och förvaltning. Detta både inom fastighetsrelaterade frågor och inom mark- och infrastrukturella frågor. Tidigare analyser pekar också på behovet av att driftsperspektivet beaktas tidigare i stadsbyggnadsprojekten.

Redan idag resurssätts många av de strategiska utredningsfrågorna inom PLEX ansvar av personal vid TK samtidigt som samma medarbetare ofta hanterar driftsrelaterade frågor till exempel infrastruktur, energi, buller och vatten. En närmare granskning av frågeställningar där nuvarande TK och PLEX uppdrag delvis överlappar åskådliggörs nedan:

- Strategiska infrastrukturfrågor
- Strategiska trafikfrågor
- Fastighets- och lokalstrategiska frågor
- Miljöstrategiska /gröna frågor
- Energi och klimatstrategiska frågor
- Vattenfrågor (vatten/dagvatten)

Johan Lindberg

Kommunledningskontoret bedömer att styrning, prioritering och uppföljning skulle underlättas om dessa frågor organisatoriskt hanteras inom samma förvaltning.

Förslaget innebär också en tydlig spegling mot den nya nämndorganisationen då ett kontor härigenom bereder frågor mot fastighets- och exploateringsutskottet och ett kontor mot miljö- och stadsbyggnadsnämnden.

En noterbar konsekvens blir att planfrågorna organisatoriskt men inte projekt- och processmässigt separeras från exploateringsfunktionen. Med de volymer på bostadsbyggande som nu kan överblickas och med hänsyn till den politiska nämndstrukturen bedöms detta dock vara en rimlig åtgärd som också kan ge bättre förutsättningar för samspel med bygglovs-, miljö- och kart- och mätavdelningarna. Exempelvis i gestaltungsfrågor och miljöavvägningar i de tidiga skedena av planprocessen.

Den sammanfattande bedömningen är att detta alternativ ger den mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva organisatoriska lösningen.

6. Övrigt

En beredningsmässig konsekvens av den nya nämndorganisationen och förslaget enligt alternativ fem är att tekniska kontoret kommer svara för beredningen av ärenden mot fastighets- och exploateringsutskottet. Att ett annat kontor än kommunledningskontoret bereder ärendena inom det aktuella sakområdet är i sig att betrakta som gängse i dagens kommunsverige. Däremot bedömer kommunledningskontoret att det finns ett påtagligt behov av att samordna och harmonisera den administrativa hanteringen och fördelningen av ärenden mellan fastighets- och exploateringsutskottet och kommunstyrelsens arbetsutskott. Av detta skäl talar mycket för att nämndsekreterarfunktionen och eventuellt registratur vid TK organisatoriskt bör överföras till KLLK men med fortsatt uppdrag att bistå TK. Frågan behöver dock analyseras vidare i dialog mellan berörda chefer under hösten.

Kommunledningskontorets yttrande

Danderyds samlade stadsbyggnadsorganisation behöver anpassas utifrån den bostadspolitik som kommunen för. En rimlig utgångspunkt är att sträva efter ett effektivt och balanserat resursutnyttjande mellan operativa och strategiska resurser (exempelvis trafik-, klimat- och lokalfrågor). Som åskådliggörs ovan finns många nackdelar men inga tungt vägande fördelar att bibehålla en organisatorisk gräns mellan dessa. Sammanfattningsvis föreslås därför följande lösning att träda i kraft den 1 januari 2023:

1. Plan- och exploateringsavdelningen på kommunledningskontoret läggs ned.

Johan Lindberg

2. Planenheten exklusive översiktsplaneraren flyttas över till miljö- och stadsbyggnadskontoret och bildar där en planavdelning. Nuvarande planchef är fortsatt planchef men placerad under bygg- och miljödirektören.
3. Exploaterings- och planeringsfunktionerna inklusive översiktsplaneraren flyttas över till tekniska kontoret och inrättas där i en ny avdelning som namnges senare och till vilken en ny chef ska rekryteras.
4. Funktionen miljösamordnare flyttas över från miljö- och stadsbyggnadskontoret till tekniska kontoret och den nyinrättade avdelningen.

Berörda förvaltningschefer har behörighet enligt delegationsordningarna att inom sina respektive kontor genomföra nödvändiga organisatoriska åtgärder som följd av detta förslag. En självklar utgångspunkt och helt avgörande för att nå framgång är också det fortsatta arbetet med utveckling av såväl process och arbetssätt som samspel mellan och inom förvaltningarna.

Namnsättningen av framför allt tekniska kontoret kan med denna förändring diskuteras. I dagsläget bedöms dock den frågan vara av underordnad betydelse men kan aktualiseras längre fram när förändringarna implementerats.

Ekonomiska konsekvenser

I detta sammanhang bör understrykas att förslaget inte medför någon påverkan för berörda tjänstepersoner vars roller överförs i ny organisation. Däremot bedöms föreslagen organisationen leda till effektivare planering och genomförande, underlätta den politiska styrningen samt på sikt borga för en bättre ekonomisk hushållning.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Förändrad tjänstemannaorganisation för stadsbyggnadsfrågor

Expedieras
Tekniska nämnden
Byggnadsnämnden